

Souhrnná teritoriální informace:

Albánie

Velvyslanectví ČR v Albánii 19. 5. 2021 12:32

Albánie patří mezi nejhudší evropské státy s rozvíjející se ekonomikou, s významným podílem zemědělství a cestovního ruchu. Státním útvarem je parlamentní republika. Exekutivní moc má vláda, zejména pak její předseda. Albánie je kandidátskou zemí EU, souhlas se zahájením přístupových rozhovorů vydala Rada EU v březnu 2020.

Albánská ekonomika má nevyváženou strukturu, a proto je do velké míry závislá na vnějších vlivech. Hlavní podíl na tvorbě HDP má turistika a zemědělství. Exportní výkonnost je slabá, exportuje se pouze 15 % vytvořeného zboží a služeb. Dovoz zboží je čtyřikrát vyšší než vývoz. Největším obchodním partnerem je EU. Pasivní saldo běžného účtu platební bilance vyrovnávají příjmy ze služeb v oblasti cestovního ruchu a remitence Albánců pracujících v zahraničí (zejména EU a GB), které tvoří až 15 % HDP. Hlavním nerostným bohatstvím země je ropa, měď a další barevné kovy. Klíčové a perspektivní sektory albánské ekonomiky pro rozvoj jsou zemědělství, turistika, dopravní infrastruktura a obnovitelná energetika.

Českým firmám se otevírají příležitosti v oblasti rekonstrukce železnic a jejich vozového parku, inteligentních systémů silniční dopravy, ražby tunelů, výstavby nových letišť a přístavů. Další příležitosti se nabízejí v sektoru energetiky, kde dochází k výstavbě nových solárních a větrných elektráren.

Potenciál dlouhodobého růstu je limitován odlivem kvalifikované pracovní síly do zahraničí a neschopností státních struktur kontrolovat šedou ekonomiku, která činí až 40% HDP. Země se potýká s vysokou mírou korupce a slabou vymahatelností práva. Podnikatelské prostředí je komplikované s propojením politiky a businessu. Ke vstupu na trh je pro českou firmu klíčový zkušený a obchodně i politicky vlivný místní partner.

Pandemie COVID 19 postihla nejvíce sektor turistiky a exportně orientovaný textilní a kožedělný průmysl. S poklesem HDP v roce 2020 se ekonomika vyrovnala zvýšením investic státu na úkor svého zadlužení.

Nárůst dluhu však není natolik výrazný, že by mohl ovlivnit úvěrové riziko země. Proto světové úvěrové agentury ponechaly úvěrový rating země beze změny. V roce 2021 se předpokládá opětovný hospodářský růst ve výši 6 %.

Základní údaje	
Hlavní město	Tirana
Počet obyvatel	2,85 mil.
Jazyk	albánština
Náboženství	islám (60 %), katolíci (10 %), pravoslavní (7 %)
Státní zřízení	parlamentní republika
Hlava státu	Ilir Meta
Hlava vlády	Edi Rama
Název měny	albánský lek (ALL)
Cestování	
Časový posun	ne
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Ing. Jaroslav Ludva
Ekonomický úsek	Ing. Petr Vlk
Konzulární úsek	Mgr. Monika Kazdová
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika (2021)	
Nominální HDP (mld. USD)	16,1
Hospodářský růst (%)	6
Inflace (%)	2,3
Nezaměstnanost (%)	6,7

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Název státu: Albánská republika (Republika e Shqipërisë)

Albánie je unitární stát a parlamentní republika. Její politický systém určuje ústava přijatá v roce 1998. Exekutivní moc má vláda a její předseda. Předseda vlády je nejsilnější a nejlivnější osobou v albánské politice. Formální hlavou státu je prezident. Je volený parlamentem, a to tajným hlasováním a bez rozpravy, většinou tří pětín všech členů parlamentu. Jeho funkční období trvá 5 let. Jeden kandidát může být zvolen maximálně na dvě po sobě jdoucí funkční období. Formálně je prezident též vrchním velitelem armády. Jmenuje předsedu vlády. Legislativní pravomoc má parlament, jehož 140 poslanců je voleno každé čtyři roky. Parlament je jednokomorový.

Od roku 1991 je politický systém demokratický, pluralitní a vícestranický. Limit pro vstup do parlamentu pro stranu i koalici je 1%. Právo volit má každý občan Albánie, který dosáhl věku 18 let. Soudní systém je nezávislý na výkonné a zákonodárné moci. Od roku 2017 je prezidentem Ilir Meta. Od roku 2013 je premiérem předseda Socialistické strany Albánie Edi Rama (v roce 2021 získal v pořadí třetí mandát po sobě). Od roku 1991 vedly všechny vlády dvě strany, buď středolevá, proevropská, sociálnědemokratická strana Socialistická strana Albánie (Partia Socialiste e Shqipërisë), nebo středopravá, liberálně-konzervativní a proevropská Demokratická strana Albánie (Partia Demokratike e Shqipërisë).

V současné době je vládní stranou Socialistická strana Albánie (SP), která má absolutní většinu v parlamentu a ovládá i jednotlivé regiony. Vláda je "jednobarevná". SP zvítězila opět i ve volbách v dubnu 2021 kdy získala nadpoloviční parlamentní většinu. K případným změnám ve složení vlády by mělo dojít po sestavení nového parlamentu v září 2021.

Složení vlády

předseda vlády – Edi Rama (SP)
místopředseda vlády – Erion Braçe (SP)
ministryně pro Evropu a zahraniční věci – Olta Xhaçka (SP)
ministr vnitra – Blendi Çuçi (SP)
ministr obrany – Niko Peleshi (SP)
ministryně infrastruktury a energetiky – Belinda Balluku (SP)
ministryně financí a hospodářství – Anila Denaj (SP)
ministryně spravedlnosti – Etilda Gjonaj (SP)
ministryně zdravotnictví a sociální ochrany – Ogerta Manastrliu (SP)
ministr turistiky a životního prostředí – Blendi Klosi (SP)
ministr zemědělství a rozvoje venkova – Milva Economi (SP)
ministryně školství, sportu a mládeže – Evis Kushi (SP)
ministryně kultury – Elva Margariti (SP)

Ministři bez portfeje:

státní ministr pro ochranu podnikání – Eduard Shalsi (SP)
státní ministr pro diasporu – Pandeli Majko (SP)
státní ministr pro vztahy s parlamentem - Elisa Spiropali (SP)
státní ministr pro rekonstrukci - Arben Ahmetaj (SP)

1.2 Zahraniční politika země

Vzhledem k velikosti a geografické poloze Albánie se její zahraniční politika v podstatě redukuje na region a euroatlantický prostor. Vliv Ruska

je marginální, Albánie se jednoznačně orientuje na EU i USA. Od roku 2009 je Albánie členem NATO. Hlavní prioritou zahraniční politiky vlády je budoucí členství v Evropské Unii. V březnu 2020 vydala Rada EU politický souhlas se zahájením přístupových rozhovorů, první mezivládní přístupová konference se však zatím neuskutečnila.

Z okolních zemí, zejména pak ze šestice zemí Západního Balkánu má Albánie nejužší vztahy s Kosovem. Obě země prohlubují ekonomickou integraci (společná celnice v přístavu Durres, propojení energetických rozvodných sítí), v politické oblasti je Albánie silným zastáncem integrace Kosova do EU a normalizace jeho vztahů se Srbskem. Případná "unie" s Kosovem však není na pořadu dne a albánské politické autority se od podobných nacionalistických snah o vytvoření "Velké Albánie" distancují. Velmi dobré vztahy má Albánie se Severní Makedonií, obě země usilují o vstup do EU a navzájem se v tomto úsilí podporují. Rozvíjí se vzájemná příhraniční spolupráce, v plánu je propojení železničních sítí. V posledních letech se zlepšily vztahy k Srbsku, které se Albánie snaží přesvědčit, aby narovnal své vztahy s Kosovem. Intenzivní byla vždy relace s Řeckem, kde významný faktor představuje řecká menšina v Albánii a velký počet albánských migrantů v Řecku (neoficiálně až milion osob). Vztahy však v poslední době stagnují s ohledem na nevyřešené majetkoprávní nároky řecké menšiny v Albánii.

V hospodářské oblasti je nejdůležitějším partnerem Itálie, která se na albánském zahraničním obchodě podílí 55 %. Rozhodující je italský vliv na kulturu a školství, nezanedbatelný na reformu a modernizaci ozbrojených sil. V posledních letech se výrazně rozvíjejí vztahy s Tureckem, které se snaží prostřednictvím hospodářské spolupráce postupně získávat v zemi svůj vliv z doby otomanské nadvlády. Turecko za posledních 20 let v zemi investovalo přes 1 mld. USD, zejména do bank, energetiky, telekomunikací, stavebnictví a školství. Bylo též jedním z největších dárců humanitární pomoci po tragickém zemetřesení v roce 2019 a výrazně pomohlo albánskému zdravotnictví během pandemie COVID-19. Počátkem roku 2021 byla podepsána "Dohoda o strategickém partnerství" a řada dílčích dohod o spolupráci v oblastech stavebnictví, infrastruktury, zdravotnictví, školství a kultury. Rozvíjí se též spolupráce v oblasti obrany. Turecko je čtvrtým největším albánským obchodním partnerem. Prohlubující se vztahy s Tureckem sice mohou vzbudit na straně EU zvýšenou pozornost, na strategické priority albánské zahraniční politiky by však neměly mít vliv.

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel Albánie byl k 1.1.2021 podle odhadů Národního statistického úřadu (INSTAT) 2 829 741 osob, hustota obyvatel: 99 obyvatel/km², počet obyvatel postupně klesá z důvodu ekonomické migrace Albánců do EU. Průměrný roční úbytek je 0,6 %. Roste podíl důchodců (65+) na práce schopném obyvatelstvu (16-65) a klesá podíl dětí a mládeže (1-14).

Věkový průměr: 37,6 let, za posledních deset let vzrostl o 4,6 let. Muži: 49,9 %, ženy: 50,1 %, většina obyvatel žije ve městech (57,8 %). Předpoklad dožití při narození: muži 77,4 let, ženy 80,5 let.

Národnostní složení: 98,76 % Albánci, 0,54 % Řekové, 0,15 % Makedonci, 0,14 % Romové, 0,02 % Turci.

Náboženské složení: 56,70 % muslimové, 2,09 % bektašisté (náboženská odnož islámu), 10,03 % katolíci, 6,75 % pravoslavní, 5,49 % věřící bez udání příslušnosti ke konkrétnímu náboženství, 2,50 % ateisté, 13,79 % využilo možnosti při sčítání lidu na dotaz nereflektovat.

2 Ekonomie

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

S ústupem pandemie, oživením turistického ruchu, zvýšením remitencí Albánců pracujících v zahraničí (remitence činí až 15 % HDP) a přímých zahraničních investic dojde v roce 2021 k hospodářskému růstu ve výši 4,9 % (odhad albánské centrální banky) až 6 % (odhad EIU). Vnitřním stimulatorem hospodářského růstu bude v letech 2021-22 vládní spotřeba (státní investice do veřejné infrastruktury, zvyšování platů ve veřejném sektoru) a v dalších letech spotřeba domácností, v návaznosti na pokles nezaměstnanosti a růst mezd a platů. V roce 2022 by se ekonomika měla dostat na úroveň před pandemií a do roku 2025 poroste tempem 3,3 % ročně.

V roce 2020 došlo podle EIU k poklesu hospodářského růstu ve výši 6,5 % (podle místních zdrojů o 3,31 %). Pandemie a s ní související omezení postihla nejvíce sektor turistiky, výrazně poklesl i albánský vývoz (o 18 %), zejména z důvodu hluboké recese v Itálii, kam směřuje 50 % albánského exportu. Recese v EU se projevila výrazným poklesem remitencí a poklesem přímých zahraničních investic, neboť evropské firmy jsou největšími zahraničními investory v zemi. Současná inflace ve výši kolem 2 % bude v příštích letech z důvodu vyšší poptávky mírně růst v průměru o 3% ročně. Podle místních zdrojů stoupla nezaměstnanost ke konci roku 2020 na 12 %. Z důvodu výrazného podílu šedé ekonomiky (cca 40 %) odhaduje EIU skutečnou nezaměstnanost na 6,7 %, nezaměstnanost v dalších letech poklesne na 5,3 %. Ze zemí regionu Západního Balkánu byla albánská ekonomika postižena dopadem pandemie hned po Srbsku nejméně.

Albánská ekonomika má nevyváženou strukturu. Složení tvorby HDP: 48 % služby (z toho 27 % služby cestovního ruchu), 20 % průmysl, (průmyslová výroba 6%), 19 % zemědělství, 9% stavebnictví. Exportní výkonnost je slabá, exportuje se 15 % vytvořeného zboží a služeb, z čehož 50 % směřuje do Itálie. Dovoz zboží je čtyřikrát větší, než je vývoz. Negativní saldo běžného účtu platební bilance dorovnávají příjmy z cestovního ruchu a remitence Albánců pracujících v zahraničí. Klíčové sektory albánské ekonomiky pro rozvoj jsou zemědělství a turistika. Zemědělský sektor je rozdrobený a neefektivní. I když zaměstnává více než 40 % populace, jeho podíl na HDP je pouze 19 %. Turismus se rozvíjí pomalu, většímu rozmachu brání nerozvinutá infrastruktura, nižší kvalita poskytovaných služeb a opatrnost zahraničních investorů z důvodu nevyjasněných vlastnických vztahů k půdě. Průmysl je zaměřen na zpracování místních zemědělských surovin a využití levné pracovní síly (výroba bot a oblečení pro zahraniční firmy). Struktura albánského vývozu se během let nemění, vyváží se textil a obuv (38 %), stavební materiály a kovy (15 %), suroviny a elektrická energie (14 %) a zelenina, ovoce a další potraviny (14 %). Vzhledem ke slabému průmyslu země se dováží zejména strojírenské výrobky (22 %), potraviny (18 %), chemické výrobky a plasty (15 %), stavební materiály a kovy (13 %) a textil (12 %). V rámci regionu západního Balkánu má Albánie nejmenší podíl HDP na obyvatele.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	4,1	2,2	-6,5	6,0	5,5
HDP/obyv. (USD/PPP)	13 768,5	14 366,2	13 700,0	14 740,0	15 850,0
Inflace (%)	2,0	1,4	1,6	2,3	3,2
Nezaměstnanost (%)	6,3	5,9	7,8	6,7	5,7
Export zboží (mld. USD)	1,2	1,0	0,8	1,0	1,0
Import zboží (mld. USD)	4,5	4,5	3,8	4,1	4,4
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-3,4	-3,5	-3,0	-3,1	-3,4
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Konkurenceschopnost	76/140	81/141	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	5/7	5/7	5/7	5/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, WEF

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Z důvodu likvidace následků zemětřesení v 11/2019 a dvou vln pandemie skončil rozpočet roku 2020 deficitem ve výši 7 % HDP (údaj vlády). Plánovaná výše schodku byla 1,9 % HDP. Rozpočet na rok 2021 počítá s plánovaným schodkem ve výši 6,5 % HDP, skutečný schodek bude záviset na výkonu ekonomiky a potažmo příjmech z výběru daní. EIU odhaduje tuto výši schodku na 5,7 %. Od roku 2023 by mělo dojít k postupné konsolidaci veřejných financí a ročním schodkům do 4% HDP.

Běžný účet platební bilance skončil v roce 2020 schodkem ve výši 1,5 mld. USD, resp. 10,4 % HDP. Důvodem byly nízké příjmy ze služeb v oblasti cestovního ruchu a výrazný pokles remitencí Albánců pracujících v zahraničí z důvodu pandemie v EU, kde pracuje převážná většina z nich. V roce 2021 a v následujících letech se očekává oživení sektoru turistiky a zvýšení remitencí, což se projeví na snížení pasivního salda běžného účtu platební bilance na 1 mld. USD v roce 2021 (6,4% HDP). V letech 2023-25 by průměrný schodek běžného účtu platební bilance měl činit 5,4 %.

Zvýšení deficitu státního rozpočtu v roce 2020 se promítlo do nárůstu veřejného dluhu, který vzrostl z 68,7 % HDP v roce 2019 na 82,2 % HDP ke konci roku 2020. Od roku 2021 by se měl veřejný dluh pozvolna snižovat. Zahraniční dluh se v roce 2020 zvýšil na 10,5 mld. USD (72 % HDP), dluhová služba narostla meziročně o 43 % na 0,9 mld. USD (6 % HDP). Devizové rezervy se mírně snížily na 3,67 mld. USD a vystačí na pokrytí až desetiměsíčních dovozů. I proto ratingová agentura Standard & Poor's v 02/2021 potvrdila úvěrový rating Albánie jako B+ s výhledem stabilní.

Veřejné finance (2021)	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-5,7
Veřejný dluh (% HDP)	82,2
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,0
Daně	
PO	0 %, 5 %, 15 %
FO	0 %, 13 %, 23 %
DPH	20 %, 6 %

2.3 Bankovní systém

Bankovní systém v Albánii je tvořen centrální Bankou Albánie (www.bankofalbania.org) a 16 komerčními bankami, které mají kolem 560 poboček po celé zemi. Albánské banky jsou z 95 % vlastněny zahraničními společnostmi. Nejvýznamnější zahraniční vlastníci jsou z Rakouska, Turecka, Itálie, Řecka a Francie. Bankovní sektor obhospodařuje na 2,9 mil. bankovních účtů, z čehož na 160 tisíc jsou podnikatelské účty a zbytek privátní.

Pět největších bank:

- 1/ RaiffeisenBank (Rakousko, aktiva 290 mld. ALL) - <https://raiffeisen.al/>
- 2/ BKT (Turecko, aktiva 272 mld. ALL), - <https://www.bkt.com.al/>
- 3/ Intesa Sanpaolo Bank (Itálie, aktiva 149 mld. ALL), - <https://www.intesasanpaolobank.al/>
- 4/ Credins Bank (Albánie, aktiva 109 mld. ALL) - <https://bankacredins.com/>
- 5/ TiranaBank (Albánie, aktiva 101 mld. ALL) - <https://www.tiranabank.al/>

Bankovní systém je otevřený, financování obchodu (akreditivy, záruky, nástroje trade finance) je poskytováno dle evropských standardů. Úrokové sazby jsou nízké, současně platná základní sazba vyhlášená Bank of Albania v 04/2020 je ve výši 0,5%.

2.4 Daňový systém

Daňový systém není příliš stabilní a přehledný, vzhledem k různým výjimkám a dodatkům k legislativě. Hlavním předpisem je zákon č. 8435 On Taxation in the Republic of Albania z 28.12.1998 (v platném znění). Albánie se potýká se špatným výběrem daní „šedá“ ekonomika činí podle Světové banky 36 %. Od roku 2021 je zaveden systém elektronické fakturace mezi soukromým a státním sektorem.

1/ daň z příjmu fyzických osob – příjem do 30 000 ALL měsíčně je osvobozen, od 30 001 ALL do 150 000 ALL je zdaněn 13 % a příjem od 150 001 ALL výše je zdaněn 23 %.

2/ daň z příjmu právnických osob – příjmy firem do 5 mil. ALL/rok (cca 1 mil. CZK) – 0%, příjmy od 5 mil. ALL do 14 mil. ALL – 5%, příjmy nad 14 mil. ALL (cca 3 mil. CZK/rok) - 15%. Snížená daň ve výši 5% pro firmy v automobilovém průmyslu, agroturistice, softwarových službách a pro zemědělská družstva. Snížená daň je umožněna po dobu 10 let od začátku podnikání.

3/ Daň z přidané hodnoty (DPH) je 20 % (6 % snížená sazba na vybrané výrobky a služby). Plátcem je právnická nebo fyzická osoba, jejichž roční obrat překročí 2 mil. ALL, u podnikatelů v agroturistice 5 mil. ALL.

4/ Ostatní daně: srážková daň – 15% (bankovní úroky, zisk z prodeje cenných papírů, tantiémy, technické služby), 8 % (dividendy), stavební daň – 2 - 8 % z prodejní ceny, placená investorem akce, dále spotřební daň na tabák a tabákové výrobky, alkoholické a nealkoholické nápoje, pohonné hmoty a jejich deriváty a kávu.

Od 1.1.2022 dojde ke snížení daně příjmu u osob s nízkými a středními příjmy formou posunutí hranice pro nižší zdanění. Příjem do 40 000 ALL měsíčně bude osvobozen, od 40 001 ALL do 250 000 ALL bude zdaněn 13 % a příjem od 250 001 ALL výše bude zdaněn 23 %. Do budoucna se dají očekávat opatření na zvýšení efektivity výběru daní (elektronická evidence tržeb). Podrobnosti o jednotlivých daních: Deloitte International Tax Albania Highlights (<https://dits.deloitte.com/#TaxGuides>).

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

Obchodní bilance EU s Albánií je ze strany EU výrazně aktivní, vývoz z EU do Albánie několikrát převyšuje dovoz. Je to dáno slabou exportní výkonností albánské ekonomiky a potažmo silnou závislostí Albánie na dovozech průmyslového zboží a potravin.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	3 177,9	3 173,9	2 935,5	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	1 751,2	1 844,9	1 609,9	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	-1 426,8	-1 329,0	-1 325,7	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Obrat vzájemného obchodu v roce 2020 poklesl o 8 % z důvodu pandemie v obou zemích. Obdobně meziročně poklesl i vývoz a dovoz. Ve srovnání s obchodní bilancí EU s Albánií, která je z pohledu EU silně přebytková, je bilance vzájemného obchodu ČR a Albánie v současné době vyrovnaná. Postupné vyrovňování salda obchodní bilance je způsobeno rostoucím dovozem automobilových kabelů z nově vybudované výrobní linky firmy Forschner Albania. Hlavní vývozní položky ČR do Albánie: kabely (polotovary pro výrobu zapalovacích kabelů), spínače a zásuvky, prací a čistící prostředky, osobní automobily a počítačové komponenty. Hlavní dovozní položky: kabely zapalování pro automobily, elektrická energie, kožená obuv, stříbro a čerstvá zelenina.

Obchodní výměna s ČR (mld. CZK)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	1,4	1,3	1,2	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	1,0	1,3	1,2	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	-0,3	-0,1	0,1	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Albánský obchodní režim je liberalizovaný, země je členem WTO od roku 2000. Albánie má uzavřeny následující FTA: Stabilizační a asociační dohoda s EU (zakládá bezcelní přístup pro všechny albánské průmyslové výrobky na trh EU a v současné době i všechny průmyslové výrobky vyrobené v EU na trh Albánie a obsahuje i preferenční cla na zemědělské výrobky), CEFTA (Středoevropská dohoda o volném obchodu) – členové: Albánie, Bosna a Hercegovina, Severní Makedonie, Moldávie, Černá Hora, Srbsko a Kosovo, EFTA (Evropské sdružení volného obchodu) – členové: Albánie, Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko, Dohoda o volném obchodu s Tureckem. Všeobecný systém preferencí uděluje Albánii USA, Austrálie, Japonsko, Nový Zéland, Ruská Federace, Bělorusko a Kazachstán.

Smlouvy s EU

Albánie má uzavřeny s EU následující smlouvy: Dohodu o obchodu a spolupráci EU a Albánie (1992) a Stabilizační a asociační dohodu EU s Albánií (2009), která obsahuje i vzájemnou preferenční obchodní dohodu.

Smlouvy s ČR

Pro české firmy hodlající investovat v Albánii jsou nejdůležitějšími smlouvami Dohoda o zamezení dvojímu zdanění a Dohoda o podpoře a ochraně investic, které byly uzavřeny v roce 1995. Dalšími důležitými bilaterálními smlouvami jsou: Dohoda mezi vládou Československé republiky a vládou Albánské lidové republiky o letecké dopravě (Tirana, 20. 5. 1958), Dohoda mezi vládou ČSFR a vládou Albánské lidové socialistické republiky o mezinárodní silniční dopravě a Protokol (Praha, 7. 1. 1991), č. 90/1991 Sb., Dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR a Ministerstvem hospodářství, obchodu a energetiky AR (Tirana, 18. 4. 2008), Smlouva mezi ČSR a ALR o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních (16. 1. 1959).

3.3 Rozvojová spolupráce

Albánie je příjemce bilaterální i multilaterální rozvojové pomoci. Česká republika, prostřednictvím MZV, každý rok v zemi realizuje dva “Malé lokální projekty” dotované z prostředků MZV do výše 0,5 mil. Kč. Do těchto projektů se mohou zapojit prostřednictvím místního realizátora i české firmy.

České firmy mohou též využít nástroje MZV a ČMZRB, kterým je Záruka zahraniční rozvojové spolupráce. Tato záruka je poskytována na české investice v zahraničí až do výše 50 % jistiny úvěru, resp. do maximální výše 25 mil. Kč. Záruka může mít až 8letou platnost.

Multilaterální pomoc přijímá Albánie zejména z nástrojů a fondů Evropské unie (nástroj IPA s možností účasti českých firem v jeho tendrech) nebo nástrojů kombinovaných, z nichž nejdůležitějším je WBIF (Western Balkans Investments Framework - <https://wbif.eu/>), což je společná iniciativa Evropské komise, Rozvojové banky Rady Evropy, Evropské banky pro obnovu a rozvoj, Evropské investiční banky a několika bilaterálních dárců (včetně ČR). K rámci se následně připojila skupina Světové banky, Rozvojová banka KfW a AFD (Agence Française de Développement). Z tohoto nástroje jsou financovány zejména velké infrastrukturní projekty, a to formou grantů i půjček.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

Restart albánské ekonomiky po jejím výrazném poklesu v roce 2020 způsobeném pandemií mají zajistit především investice do veřejné infrastruktury. Spouští se dlouho odkládané projekty výstavby letišť, silnic, tunelů, železnic a přístavů. Investice v celkové částce 1 mld. EUR (7,3 % HDP) jsou pro rok 2021 alokovány na úkor vysokého rozpočtového deficitu ve výši 6,5 % HDP. Prioritou jsou projekty letecké a silniční infrastruktury. Dalšími strategickými sektory pro obnovení ekonomického růstu je sektor zábava a volný čas (turistika), energetický průmysl a zemědělský a potravinářský průmysl.

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Největším projektem z oblasti letecké infrastruktury je výstavba nového mezinárodního letiště ve Vlorë. Hlavním silničním projektem bude výstavba 6 km dlouhého tunelu pod horou Llogara. V roce 2021 byly zahájeny práce na dlouho odkládaném železničním projektu Tirana-Durres a v průběhu dalších pěti let dojde k rekonstrukci dalších cca 200 km tratí. Albanian Railways připravují nákup 6 ks osobních elektrických příměstských vlakových souprav se 3 vagony (tzv. Electric Multiple Unit Regional Vehicle). S rekonstrukcí největšího albánského přístavu Durres, který se změní v turistickou zónu, terminál osobní dopravy a kotviště soukromých jachet má pomoci přední dubajský developer Emaar s investicí ve výši 2 mld. EUR. Projekt přinese příležitosti od projekčních prací, přes dodávky stavebních materiálů, technického zabezpečení budov (smart building systems), informačních a komunikačních technologií a konče v neposlední řadě vybavením interiérů luxusních hotelů a nákupních center, např. dekorativním osvětlením. Vláda připravuje v blízké budoucnosti i rekonstrukce přístavů Vlorë a Sarandë. V roce 2022 dojde k zahájení projektu postupné instalace inteligentních dopravních systémů (ITS) pro meziměstskou silniční dopravu. Prvními úseky, kde má být ITS zaveden, budou dálnice A1: Tirana-Durres a A3: Tirana-Elbassan. Projekt je součástí nově vytvořené Národní strategie zavádění ITS, která má postupně integrovat albánskou dopravu do multimodálního systému mezievropské dopravy dle standardů EU.

► Energetický průmysl

Albánie využívá na výrobu elektrické energie výhradně vodní elektrárny. Jednostranná závislost na vodních zdrojích však představuje riziko v případě slabých srážek, a proto se vláda rozhodla výrobu elektrické energie diverzifikovat cestou výstavby solárních a větrných elektráren. Albánie má pro výrobu solární energie velký potenciál, počet hodin slunečního svitu se pohybuje od 2100 do 2700 za rok, což je dvakrát více než v České republice. Záměrem vlády je dosáhnout podílu solární energie na celkových kapacitách ve výši 35 % (cca 800 MW) v příštích 5

letech. První koncese na výstavbu solárního parku o výkonu 175 MW byla udělena v roce 2020 francouzské společnosti Voltalia. Ministerstvo infrastruktury a energetiky Albánie připravilo též program výstavby větrných elektráren formou udělování licencí soukromým investorům na základě mezinárodních aukcí. První aukce na výstavbu větrného parku o instalovaném výkonu 130 MW byla vypsaná v roce 2021 a další budou následovat. Potenciál pro výrobu větrné energie je též značný, zejména v oblastech kolem pobřeží Jaderského moře. Roční průměrná rychlost větru se pohybuje mezi 6-8m/s a průměrná energetická hustota větru je mezi 250-600 W/m². Možnosti jsou minimálně pro výstavbu 20 větrných parků s celkovým instalovaným výkonem více jak 2 000 MW.

► Zábava a volný čas (turistika)

Turistický průmysl v Albánii má nedostatek kapacit na úrovni čtyř a pětihvězdičkových hotelů. Vláda proto poskytuje pro investory daňová zvýhodnění až na deset let. Dlouhodobá strategie vlády dále spočívá ve snaze prodloužit turistickou sezónu, a kromě pobytů u moře se zaměřit na propagaci přírodního a kulturního dědictví (památky, přírodní úkazy), které by bylo přístupné celoročně. Formou úvěrů a grantů od mezinárodních institucí má být do rozvoje turistické infrastruktury investováno v nejbližších letech kolem 250 mil. EUR. Prodloužení sezony na mořském pobřeží na duben až listopad (nyní květen až září) by přispělo v jarních a podzimních termínech rozvoji zdravotní turistiky (placené zdravotními pojišťovnami). Zatím relativně nízké ceny půdy a turistických nemovitostí ve srovnání s jinými evropskými přímořskými zeměmi jsou příležitostí pro investory nejen v oblasti plážové a horské turistiky, ale též agroturistiky a zdravotní turistiky.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Ačkoli zemědělství zaměstnává 40 % obyvatel, jeho 19 % podíl na tvorbě HDP je relativně nízký. Je to dáno velkou roztržitostí zemědělské produkce. Převažují malé rodinné farmy, kterých je více jak 350 tis. Země má předpoklady pro rozsáhlou produkci biopotravin převážně v ovocnářském a zelinářském sektoru. V hornatých oblastech, které tvoří 75 % rozlohy země, je významná i živočišná výroba. Charakter zemědělské výroby se projevuje poptávkami spíše po malé zemědělské technice (traktory menší výkonové řady, malé zemědělské stroje). Do začátku 90. let minulého století bylo bývalé Československo jedním z největších dodavatelů zemědělských strojů do Albánie. Vláda ve spolupráci s evropskými finančními institucemi poskytuje farmářům zvýhodněné úvěry do zemědělského podnikání. Úvěry jsou určeny nejen větším agropodnikům (skleníky, sběrná místa zemědělské produkce, vodní hospodářství, zpracovatelské linky), ale i drobným farmářům, kterým mají být bankami poskytovány zvýhodněné mikroúvěry. Hojně využívány jsou i evropské dotace z nástroje IPARD.

Podrobnosti k rozvoji jednotlivých sektorů a popis příležitostí pro české firmy uvádí Mapa strategických příležitostí (<https://www.export.cz/aktuality/mop/>).

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Jednání s albánskými obchodními partnery se poněkud liší od stylu obchodních jednání v České republice a zejména pak od stylu jednání v západní a severní Evropě. Místní specifika jsou podobná specifikům jiných jihoevropských národů, tedy větší temperament při jednání, důraz na osobní vztahy, odlišné pojetí času a určitá pomalost při plnění povinností.

4.2 Oslovení

Albánie má několik obchodních komor a podnikatelských svazů. Prostřednictvím těchto institucí lze získat základní informace a kontakty na možné obchodní partnery. První kontakt s vybraným partnerem je možné provést prostřednictvím emailu, pokud partner na email neodpoví, doporučujeme upozornit ho na email zavoláním, nejlépe na mobilní telefon. Jedná-li se však o první oslovení neznámého partnera bez doporučení jemu blízké osoby, např. na základě získání kontaktu z webových stránek či databáze, není navázání komunikace vždy snadné.

Obchodní vztahy v Albánii jsou do značné míry založeny na znalostech nebo doporučení někoho, kdo zaujímá ve zdejší obchodní a úřednické (politické) hierarchii důležitou pozici. Proto je vhodné kontaktovat obchodní úsek velvyslanectví, který může navázání obchodní komunikace s novým partnerem zprostředkovat a partnera k následné komunikaci s českou firmou pozitivně motivovat.

4.3 Obchodní schůzka

Jako místo prvního setkání je nejlepší zvolit sídlo partnera, což umožňuje vytvořit si představu o technickém zázemí a kapacitách jeho společnosti. Během tohoto setkání se uskuteční vzájemné představení společností a vyjádří se zájem o spolupráci v navržených oblastech. Používání visitek je rozšířené, představitelé státních institucí je však mnohdy nemají. Předávání dárků na první obchodní schůzce není běžné. Pokud se však jedná o propagační předměty firmy (tužky, diáře apod.), jejich předání společně s katalogy firmy partnera potěší.

Schůzku je vhodné načasovat na desátou nebo jedenáctou hodinu. Pokud se jednání bude vyvíjet pozitivním směrem, je pravděpodobné, že náš partner pozve na oběd nebo večeři.

Albánci si často podávají ruce, a to nejen při představování, ale také při setkání a loučení. Mezi přáteli se muži i ženy často líbají na obě tváře, bývá to spojeno i s položením ruky na rameno. Ačkoli si Albánci udržují k obchodním partnerům určitý odstup, neformální až přátelský přístup je možno pozorovat i zde. Albánci nerozlišují mezi pracovní rolí a pracovní dobou a svým volným časem. Proto jsou pracovní záležitosti často řešeny v kavárnách, a to i večer nebo o víkendech.

Pro Albánci platí to, co je charakteristické pro Balkán: získání si obchodního partnera po lidské stránce, např. poukazem na společné zájmy, dějiny, blízkost mentality aj. Není od věci vést konverzaci s partnerem i o jeho blízkém okolí (rodina, přátelé), avšak vždy se zdvořilostí a citem pro soukromí. Pokud se tato část jednání zvládne dobře, jde technická i obchodní část jednání mnohem snadněji.

Při uzavírání obchodu je nezbytné být připraven na poskytnutí slevy. Albánci budou jednání vést v duchu win-win taktiky a pokud budou v pozici kupujícího, musí mít pocit, že byli v jednání úspěšní. V každém případě doporučujeme poskytnout partnerovi čas na vytvoření důvěry a obchod neuspěchat.

Odlišná je neverbální komunikace v případě projevení souhlasu a nesouhlasu. Zavrtění hlavou ze strany na stranu není „ne“, na které jsme zvyklí, ale naopak „ano“. Vrtění hlavou ze strany na stranu se používá během rozhovoru k vyjádření nejen souhlasu s tím, co druhý říká, ale i k naznačení, že oslovovaný naslouchá. Naopak gestem pro „ne“ je mírné povytažení obočí, někdy doprovázené mírným klapnutím jazyka.

Náboženské odlišnosti obchodní vztahy příliš neovlivňují, neboť většina albánských muslimů náboženství nepraktikuje.

Dochvilnost není silnou stránkou Albánců, od nás ji však budou očekávat. Obchodní jednání budou mnohdy trvat déle, než jsme předpokládali a obsahovat i řadu pro nás nepodstatných informací. Albánci se rádi úspěchem své firmy pochlubí, a proto je vhodné partnerovi naslouchat s trpělivostí.

Albánci jsou velmi temperamentní a často se při jednání nechávají unést emocemi. Je to dáno i tím, že obchodní záležitosti považují za součást svého rodinného života, na kterém jim velmi záleží. Zvyšování hlasu během jednání a vášnivé výstupy jsou proto běžné. Doporučuje se nicméně zachovat klid a nenechat se vyvést z míry.

Střední a zejména jižní Albánie jsou tradiční oblasti obchodu, lidé jsou zde otevřenější, komunikativnější a obchodně zdatnější. To platí i pro většinu obchodníků pocházejících z jihu. Výjimkou je město Shodra na severu Albánie, kde byl a je obchod, zejména s Itálií, na velmi vysoké úrovni. Obecně lze říci, že lidé ze severu země, zejména pak z horských oblastí, jsou uzavřenější a jednání s nimi je obtížnější. Je to dáno historickou uzavřeností těchto složitě dostupných oblastí před okolním světem.

Během jednání není nabízen alkohol, pouze káva, voda a sušenky. V případě úspěšného završení jednání bývá nabídnut alkohol na oslavu zahájení spolupráce a jejího možného úspěchu. Pokud nás partner pozve na jednání spojené s obědem či večeří, pití alkoholu v přiměřeném množství je běžné. Ačkoli je v Albánii velmi rozšířené pití rakije, úspěšní obchodníci ji považují za nápoj chudších vrstev a preferují pití koňaku, whisky, šampaňského nebo dobrého vína.

V případě jednání na veřejných institucích je vhodný společenských oděv, v případě B2B jednání je možné i méně formální oblečení.

Albánské vyjednávací týmy budou složené převážně z mužů a pokud jednáme o důležitých otázkách, budou vedeny vlastníkem firmy. Vyjednávací tým většinou nepřesahuje počet 3 osob, ale pokud se jedná o složitá jednání s technickými aspekty, může obsahovat i 5 osob. Pokud bude náš vyjednávací tým smíšený a zastoupeny v něm ženy, může to být i určitá výhoda, neboť mužská protistrana bude v jednání více pozitivní.

Na albánských úřadech i ve firmách je značná centralizace pravomocí. Proto i zástupce české firmy by měl být vybaven příslušnými pravomocemi, např. pro poskytnutí slevy. Navázání osobních kontaktů na úrovni vedení firem je vždy pro následné rozpracování obchodního vztahu velkou výhodou.

Pozvání do rodiny po obchodním jednání nebývá běžné. Může však nastat, pokud obchodní vztah trvá již delší dobu, tj. např. několik let. Návštěvník rodiny by si měl ve dveřích potřást rukou s hostitelem a uvnitř podat ruku všem přítomným, počínaje nejstaršími. Je zvykem, zejména v muslimských rodinách, zout si boty a navléci si plastické pantofle, které nám hostitel přichystal. Hostu je nejprve nabídnuta káva s vodou a cigareta, často i místní pálenka „raki“. Poté je představena celá rodina, počínaje muži. Při pozvání do rodiny je vhodné přinést hostitelce květiny a hostiteli láhev alkoholu.

4.4 Komunikace

Tlumočnická při jednání většinou není potřeba, zástupci firem schopných obchodování se zahraničím se většinou domluví anglicky. Tlumočnick se někdy hodí při jednání na státních úřadech, nicméně i zde se vždy najde mladší úředník ovládající angličtinu, který je schopen jednání přetlumočit.

Mnoho Albánců hovoří několika jazyky. Mladší generace hovoří anglicky a italsky, střední a starší pak italsky a rusky. Na venkově, na předměstí a ve styku s méně vzdělanými lidmi se bohužel nedá domluvit jinak, než albánsky.

Komunikační tabu obecně neexistuje, ale je vhodné vyhnout se hodnocení politické situace. V případě, že by náš názor byl odlišný názoru partnera, mohlo by to úspěch jednání ohrozit. Je též vhodné vyhnout se tématu tzv. Kanunu, tj. ústně tradovaného zákona pocházejícího z horských oblastí, jehož součástí je i krevní msta. Dalším nevhodným tématem je hodnocení případné diskriminace žen a národnostních menšin.

Osobní jednání je v Albánii nezastupitelné, neboť získání důvěry partnera je pro úspěch obchodu klíčové. V počáteční fázi komunikace je dobré používat jak email, tak i telefon. Pokud se na něčem dohodneme telefonicky, je důležité nechat si vše ještě potvrdit emailem. Když to partner udělá, bude to důkaz jeho pokračujícího zájmu a kladného vývoje obchodního vztahu.

4.5 Doporučení

Podnikatelům chystajícím se do Albánie je vřele doporučeno naučit se několik základních slov a krátkých frází albánsky. I touto velmi malou znalostí jazyka lze usnadnit úvodní setkání a místního partnera potěšit, např. frází „Mirdita, si jeni”? (Dobrý den, jak se máte?). Albánci též potěší alespoň běžná znalost místní historie a přírodních krás země, na kterou jsou velmi hrdí. Albánci se vnitřně cítí být součástí Evropy a západního světa, a proto velmi ocení vyjádření obdivu za pokrok, který země udělala na cestě do Evropské Unie.

Během jednání je nezbytné být klidný a trpělivý, a to i v případě vyššího temperamentu našeho partnera. Je dobré neustupovat hned po prvním nátlaku na snížení ceny, být zásadový a trvat na svém. Případné slevy je nicméně dobré mít v záloze a jejich poskytnutí vázat na „nebolestivé“ ústupky ze strany partnera. Partner tak nebude mít pocit, že jsme se mu pokoušeli nabídnout vyšší cenu, než je obvyklé.

Abychom si získali obchodního partnera i po lidské stránce, je dobré se pokusit o navázat přátelství během společného obchodního oběda, či večeře. Partnera můžeme pozvat do dobré restaurace i sami, pokud je to vhodné a partner nás sám nepozve. To se týká zejména úředníků státního sektoru.

Před organizací cesty je užitečné kontaktovat obchodní úsek velvyslanectví, který může o partnerovi poskytnout informace z místního obchodního registru a přeptat se na něj u obchodních komor a podnikových asociací.

4.6 Státní svátky

Státní svátky v roce 2021 (*datum se každý rok mění podle lunárního kalendáře)

- 1. a 2. leden – Nový rok 4. leden – náhradní volno za Nový rok (pondělí)
- 14. březen – Den léta (Summer Day)
- 15. březen – náhradní volno za Den léta (pondělí)
- 22. březen – Nevruz
- *4. - 5. duben – Velikonoce (katolické), státní svátek pouze 4.dubna
- *30 .duben - 2.květen – Velikonoce (ortodoxní)
- 1. květen – Svátek práce
- *13.květen – Id al-Fitr
- *20. červenec - Velký Bajram (Id al Adha)
- 5. září – Den blahověčení Matky Terezy
- 28. listopad – Den vlajky a nezávislosti
- 29. listopad – Den osvobození
- 8. prosinec – Národní den mládeže
- 25. prosinec – Vánoce
- 27. prosinec – náhradní volno za vánoce (pondělí)

Pozn.: pokud státní svátek připadne na víkend, je volno následující pracovní den.

Obvyklá pracovní doba: pondělí–čtvrtek 8:00–16:30, v pátek 8.00-14.00. Banky jsou otevřeny od 8.30 do 15.30 a většina obchodů od 9.00 do 20.00 – 22.00. Jednotlivé obchody si stanovují otevírací dobu individuálně dle předmětu prodeje. Maloobchodní prodejny bývají často otevřené po celý den v sobotu i v neděli. Soukromé firmy pracují i v sobotu, kromě bank.

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Při vstupu na trh se česká firma setká s netransparentností podnikatelského prostředí a korupcí. Propojení politiky a businessu je silné, zejména pokud jde o státní zakázky a vydávání různých povolení. Podle zprávy Světové banky Ease of Doing Business 2020 je Albánie na 82. místě, což je druhé nejhorší umístění ze zemí Západního Balkánu (Bosna a Hercegovina 90., Kosovo 57. Černá Hora 50., Srbsko 44., Severní Makedonie 17.). Silný místní partner je předpokladem pro úspěšné prosazení se na trhu. Není nutné se albánského trhu obávat, nicméně se doporučuje zachovávat obezřetnost.

Obchodní zástupci často požadují exkluzivní zastoupení na dobu neomezenou. Doporučujeme proto dohodu ze začátku uzavřít na zkušební dobu jednoho roku a případně stanovit kritéria na její další prodloužování (např. dosažení minimálního obrátu). Konzultace s místním právníkem před uzavřením zastupitelské či distributorské smlouvy je na místě. K tomuto lze využít 70 % dotaci od Velvyslanectví ČR v Tiraně z nástroje PROPEA.

Většinu prodeje zabezpečují malé a střední firmy. Zahraniční nadnárodní řetězce jsou v zemi zastoupeny velmi sporadicky (italské supermarkety CONAD), případně prostřednictvím franšizy (rakouský Spar provozovaný albánskou Balfin Group). K rozšířenějším řetězcům prodejen se smíšeným zbožím lze řadit Big Market, KMY a Eco Market.

Dovozní podmínky, dokumenty a celní sazby jsou podrobně uvedeny na webových stránkách Generálního ředitelství cel (Administrata Doganore Shqiptare - <http://www.dogana.gov.al/>), kde je i ke stažení celní sazebník preferenčního celního režimu platný pro EU (a tedy i dovozy z ČR), EFTA, CEFTA a Turecko. Podle tohoto sazebníku je celní sazba na všechny průmyslové výrobky nulová, clo je uplatňováno pouze na některé položky zemědělských produktů. Celní služba uplatňuje při dovozu některých položek tzv. referenční cenový rámec, dle kterého oceňuje dovážené zboží. Toto opatření bylo zavedeno z důvodu množících se podvodů dovozců s podhodnocením celních faktur dováženého zboží.

Dovážené potraviny musí být v souladu s podmínkami pro potravinovou bezpečnost (Food Safety Standards) dle platné legislativy, která vychází z legislativy EU. Ta je i základem pro nově přijatý zákon o posuzování organických potravin. Albánie zatím nemá vlastní normy pro posuzování jakosti potravin. Dovozece potravin musí být registrován v Národním business centru (<https://qkb.gov.al/>) v rámci aktivity „Velkoobchod s potravinami určenými pro člověka“. Pro dovoz potravin jsou potřebné následující dokumenty: osvědčení o původu, veterinární nebo fytosanitární certifikát vydaný příslušným úřadem v zemi původu a faktura. Dovozece musí zaslat doklady spolu s oznámením o příchodu zásilky Veterinární službě nebo Službě potravinové bezpečnosti Střediska hraniční kontroly 24 hodin před příjezdem zboží na hraniční vstupní místo. Tyto instituce mohou odebírat vzorky dováženého zboží a ověřit kvalitu výše uvedeného zboží za poplatek. Mohou také zásilku zablokovat, pokud to považují za nebezpečné pro obyvatelstvo. Celní orgány ověřují, pouze pokud je zásilka v souladu s přepravními doklady.

Dovozece/distributor léků musí být registrován u Národní agentury pro léčiva a zdravotnické prostředky (www.akbpm.gov.al). Poté může požádat o povolení k dovozu příslušného léku, resp. musí tento lék zaregistrovat u agentury. Žádost se předkládá ve formě Společného technického dokumentu (Common Technical Document - CTD) dle mezinárodních standardů pro registraci léků. Pro léčivé přípravky v kategorii „Dobře zavedené léky“ stačí zkrácená forma.

Dovozece/distributor zdravotnických prostředků a techniky musí mít kromě obchodní registrace i zvláštní povolení k velkoobchodu se zdravotnickými prostředky od ministerstva zdravotnictví. Před vlastním dovozem musí být výrobek registrován u Národní agentury pro

léčiva a zdravotnické prostředky (www.akbpm.gov.al). Žádost o dovoz/registraci se podává elektronicky prostřednictvím webových stránek agentury a obsahuje údaje o zařízení, výrobci, certifikaci zařízení a žadateli. Vytisťená žádost se spolu s prohlášením o shodě/certifikátem CE a dokladem o zaplacení příslušného poplatku za registraci předá agentuře.

Albánie jako člen NATO a kandidátská země EU na obchod se zbraněmi a se zbožím a technologiemi dvojího užití uplatňuje stejné postupy jako ostatní členské státy NATO a EU. Kontrolu a licencování exportu, importu a dalších transakcí s tímto zbožím provádí Státní úřad pro kontrolu exportu - <http://www.akshe.gov.al/> zřízený u Ministerstva obrany Albánské republiky. Procedury při obchodování, potřebné dokumenty pro získání licencí, jakož i legislativa jsou podrobně uvedeny na webových stránkách tohoto úřadu.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Nově vznikající firmy se registrují v Národním business centru - <https://qkb.gov.al/> (dále NBC). Tento tzv. „One stop shop“ firmě zajistí registraci v obchodním rejstříku a přidělí příslušný identifikační kód (albánskou zkratkou NIPT) a dále provede registraci u všech nezbytných institucí, tj. včetně daňového, sociálního a zdravotního pojištění, úřadu práce, INSTAT a vydá licenci na provozování činností, u kterých je licence zákonem předepsána.

Založení firmy v Albánii upravuje zákon o obchodních společnostech (č. 7638 z 19. 11. 1992, aktualizovaný pod č. 9901 ze 14. 4. 2008). Nejrozšířenější formou podnikání právních subjektů jsou společnosti s ručením omezeným (s.r.o.) a akciové společnosti (a.s.). Minimální základní kapitál u s.r.o. činí 100 ALL (cca 1 EUR). Minimální základní kapitál u a.s. musí být pro neveřejnou společnost 3 500 000 ALL (či ekvivalent v zahraniční měně), pro veřejnou společnost 10 000 000 ALL (či ekvivalent v zahraniční měně). Licence je požadována u následujících aktivit: turistika, stavebnictví, provozování čerpacích stanic, rybolov, telekomunikace, rádio a TV, výroba a distribuce farmaceutických výrobků.

Finanční náklady za právního zástupce, který zpracovává dokumentaci o založení firmy, se pohybují v rozmezí 1 000 - 2 000 EUR. Členství v hospodářské komoře dle zákona č. 9640 z roku 2006 je povinné pro státní společnosti a soukromé společnosti zapsané do obchodního rejstříku. Bližší informace k založení firmy a zřízení kanceláře je možno získat na internetových stránkách agentury AIDA - <https://www.aida.gov.al/sq/> (obdobu českého CzechInvestu) nebo na stránkách KPMG Albania či advokátní kanceláře Boga & Associates.

Při založení firmy nebo zřízení kanceláře doporučujeme využít nástroje PROPEA a výhodné dotace ve výši 70% nákladů, kterou v rámci tohoto nástroje poskytne Zastupitelský úřad v Tiraně. Bližší informace jsou k dispozici na webových stránkách velvyslanectví.

5.3 Marketing a komunikace

Reklamní průmysl se v Albánii rychle rozvíjí. Používají se všechny formy médií, včetně televize, novin, časopisů, rádia a venkovních billboardů. Převládajícím médiem zůstává televize. V menší míře se k reklamě na zboží a služby využívají také veletrhy, literatura o podpoře prodeje a sponzorství akcí. Spotřebitelé v Albánii jsou citliví na cenu, a proto usilovně hledají výhodné nabídky. Velikost reklamního trhu se odhaduje na 38-40 mil. EUR ročně (situace před pandemií COVID-19), v přepočtu na jednoho obyvatele tak reklamní průmysl generuje pouze 13 EUR, což je nejméně v regionu Západního Balkánu.

Albánie má čtyři národní televizní stanice: státní RTSH, soukromý TV Klan, Top Channel a Vizion Plus TV. Stanice TV Klan je největší, její obrat v roce 2019 činil 13,6 mil. EUR. Top Channel je druhá největší stanice s obratem 11,6 mil. EUR. Existují také desítky místních televizních stanic. V zemi působí řada mezinárodních a domácích reklamních agentur a PR firem. Také několik společností poskytujících billboardovou reklamu.

Pošta je v Albánii nejběžnější formou přímého marketingu. Spotřebitelé dostávají poštu z přímého marketingu od místních supermarketů, obchodů s elektronikou a domácími spotřebiči, restaurací a poskytovatelů osobních služeb. Nákupy v katalogu zůstávají v rané fázi. Přímé hovory nebo textové zprávy se používají jen zřídka a jsou neúčinné. Obchodní akce a veletrhy jsou účinnými propagačními kanály pro průmyslové výrobky. Místní a zahraniční firmy se spoléhají na veletrhy při budování obchodních kontaktů, zviditelnění se na trhu a získávání informací o nových technologiích.

Pravidla pro reklamu jsou obecně až na několik výjimek liberální. Vláda nepovoluje reklamu na tabák, ani reklamu na alkoholické nápoje nezletilým. Vláda rovněž zavedla omezení marketingu a reklamy energetických nápojů a slazených nápojů pro nezletilé. Reklamu volně prodejných léků schvaluje a sleduje Národní agentura pro léčiva a zdravotnické prostředky - <http://akbpm.gov.al/>. Reklama registrovaných léků je zakázána a propagace těchto léků je zajišťována vydáváním literatury a pořádáním odborných vědeckých akcí.

Ceny určuje trh až na několik výjimek jako je např. cena elektřiny, kterou určuje Energetický regulační úřad. Vláda také definuje marži různých subjektů v distribučním řetězci léčiv. Komodity jako tabák, paliva, káva, lihoviny, pivo, víno, alkohol, pneumatiky, ohňostroje a baterie podléhají spotřební dani, která se liší v závislosti na produkci.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Ochrana duševního vlastnictví je upravena dvěma zákony: Zákon o průmyslovém vlastnictví, č. 9947 (7. 7. 2008) a Zákon o autorských právech č. 9380 (24. 4. 2005). V oblasti průmyslového vlastnictví a práv duševního vlastnictví je Albánie vázána všemi základními mezinárodními úmluvami. Závazek dodržování a boje proti porušování autorských práv je zakotven též ve Stabilizační a asociační dohodě mezi Albánií a EU z roku 2006.

Zodpovědným orgánem v oblasti průmyslového vlastnictví je Generální ředitelství průmyslového vlastnictví (General Directorate of Industrial Property - <http://dppi.gov.al/en/>), které provádí registraci průmyslových patentů a ochranných známek. Zodpovědným orgánem v oblasti autorských práv je Ředitelství pro autorská práva a další související práva spadající pod Ministerstvo kultury Albánie. (Drejtoria për të Drejtat e Autorit dhe të Drejtave të tjera të lidhura me to, Adresa: Rr. "Aleksandër Moisiu" Nr. 76, Ish-Kinostudio Shqipëria e Re, Tiranë, Webpage: www.dda.gov.al, Email: dda@kultura.gov.al, Tel: +355 4 232008, +0355 4 2271324, +0355 4 2222508.

České firmy mohou pro registraci patentů a ochranných známek využít cenově zvýhodněných služeb v rámci Projektu na podporu ekonomických aktivit v zahraničí PROPEA. Kontakty na realizátora projektu, místní právní a poradenskou firmu PRiZM Law Firm, jsou uvedené v kap. 6.1. V rámci projektu jsou služby realizátora dotované ve výši 70%.

5.5 Trh veřejných zakázek

Zadávání veřejných zakázek je prováděno v souladu s příslušnou legislativou, kterou jsou následující zákony: zákon č. 9643 ze dne 20.11.2006, ve znění zákona č. 9800 ze dne 10.09.2007, zákon č. 9855 ze dne 26.12.2007, zákon č. 10170, ze dne 22.10.2009, zákon č. 10 309, ze dne 22.07.2010, zákon č. 22/2012, zákon č. 131/2012 a zákona č. 182/2014 a dále rozhodnutí předsedy vlády č. 914 ze dne 29. prosince 2014 „O schválení pravidel veřejného zadávání“, ve znění pozměněného rozhodnutí č. 402, ze dne 13.5.2015 a rozhodnutí č. 823, ze dne 23.11.2016. Legislativa je velmi složitá a nepřehledná, proto v případě nejasností či námitek ve fázi zadání a vyhodnocení výběrového řízení je doporučena konzultace s místním právníkem.

Za přípravu, vypsání a vyhodnocení tendru podle příslušných zákonů je zodpovědná organizace, která bude uzavírat s nabízejícími firmami budoucí kontrakt. Zákon tuto organizaci označuje za „contracting authority“. Podle výše uvedeného rozhodnutí předsedy vlády č. 914 je nicméně možné oddělit v určitých případech „contracting authority“ od „procurement authority“, tedy organizace, která zadává a vyhodnocuje tendr (může být nadřízené ministerstvo nebo organizace, která má s danou zakázkou největší zkušenost a může tak obstarat popotávané zboží či služby i pro jiné organizace). Plné znění zákona a rozhodnutí předsedy vlády č. 914 v anglickém jazyce je ke stažení na webových stránkách Agentury pro veřejné zakázky - <http://app.gov.al/home/>.

Za účelem aplikace různých podmínek v rámci výběrového řízení jsou zákonem stanoveny peněžní limity vycházející z předpokládané ceny zakázky: 1/ vysoký limit (1 200 mil. ALL pro veřejné práce, 200 mil. pro zboží a služby), 2/ nízký limit (12 mil. ALL pro veřejné práce, 8 mil. ALL pro zboží a služby).

Výběrová řízení mohou mít 8 forem: 1/ otevřená procedura (pro zakázky nad 12 mil. ALL u veřejných prací a 8 mil. ALL u zboží a služeb), 2/ omezená procedura (pouze pro vybrané firmy), 3/ vyjednávací řízení s předchozím vyhlášením tendru, 4/ vyjednávací řízení bez přechodního vyhlášení tendru, 5/ řízení na konzultační služby, 6/ soutěž designu, 7/ žádost o návrh (pro zakázky od 800 tis. do 8 mil. ALL) a 8/ procedura malé hodnoty (zakázky pod 800 tis. ALL).

U zakázek nad vysoký peněžní limit je tendrová dokumentace vyhotovena v albánštině i angličtině. Jinak pouze v albánštině. Výběrová řízení financovaná mezinárodními institucemi mají jiné zadávací podmínky (podle mezinárodních standardů) a financující instituce dohlížejí na jejich dodržování.

Všechna výběrová řízení musí být podle zákona o státních zakázkách zveřejněna na stránkách Public Procurement Agency - <http://app.gov.al/contract-notice/>. Tato agentura podléhá přímo pod předsedu vlády a v řadě případů, zejména pak u zakázek, které se týkají více rezortů nebo institucí, připravuje podklady pro vypsání tendru, tendr zveřejní a vyhodnotí.

Veškeré akvizice pro armádu zajišťuje státní Agentura pro dovoz a vývoz vojenského materiálu MEICO (Military Export Import Company), která spadá pod ministerstvo obrany. Systém a podmínky vypisování armádních tendrů není příliš transparentní, ministerstvo obrany ani agentura pro dovoz a vývoz podmínky nezveřejňují. Tendry, pokud nejsou v režimu utajení, jsou nicméně zveřejňovány na stránkách Public Procurement Agency. Tendry lze vyhledat v části Contract Notice/Advance Search a do vyhledávacího pole Contract Authority zadat v albánštině „Ministria e Mbrojtjes“ (Ministerstvo obrany).

Tendry se neúměrně protahují, zejména pak jejich vyhodnocení. Často bývá tendr zrušen a vypsán znovu po nějaké době, někdy i za rok či déle. Při změně politické reprezentace dochází někdy i k rušení již vyhraných tendrů nebo dokonce i podepsaných kontraktů. Tímto postupem tak albánské vlády přišly o stovky milionů EUR v podobě prohraných arbitráží s vítězem tendru.

Pokud má firma podezření o neregulérnosti výběrového řízení, může se odvolat k tzv. Public Procurement Commission. Jde o veřejně právní instituci podřízenou předsedovi vlády. Rozhodnutí této instituce je možné nechat následně přezkoumat soudem.

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Albánští obchodníci mají bankovní možnosti pro používání všech standardních platebních instrumentů v mezinárodním styku, jako jsou např. akreditivy. Běžnější je nicméně používání hladkých plateb. Pokud partner otevřít akreditiv odmítne, doporučujeme žádat o platby předem v maximální možné výši a to nejméně do té doby, dokud nedojde k prověření bonity obchodního partnera a jeho postoji k honorování svých závazků. Jako v každé zemi, tak i v Albánii je možno se setkat s nesolventností a nespolehlivostí zákazníka. Průměrná splatnost faktur se pohybuje kolem 1 měsíce. Délka splatnosti (zpoždění) se liší podle rychlosti obrátek v jednotlivých odvětvích.

Vymahatelnost práva je v Albánii stále nízká. Soudy jsou pomalé a zahlcené stížnostmi. Proto se doporučuje mít v kontraktu soudní nebo arbitrážní doložku s určením příslušného soudu či arbitráže. Albánie je od roku 2000 signatářem "New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards", nicméně na rozdíl od albánské arbitráže, nebylo přímé vykonání cizích arbitrážních rozhodnutí zatím implementováno do místního zákona. Místní soudy se tak při implementaci cizích arbitrážních rozhodnutí musí opírat o legislativní ustanovení týkající se vykonání rozhodnutí cizích soudů, což není právně zcela čisté a může přinést řadu komplikací. Pokud jde o uznávání cizích soudních rozhodnutí, tak je Albánie signatářem "The Hague Convention on the recognition and enforcement of foreign judgments in civil and commercial matters, 1971".

Kontakty na právní kanceláře pro využití v případném sporu jsou uvedeny v kap. 6.2.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Pro cestu do Albánské republiky potřebuje občan ČR platný cestovní, diplomatický nebo služební pas nebo občanský průkaz. Mezi Albánií a zeměmi EU je bezvízový styk. Maximální doba bezvízového pobytu v Albánii pro občany ČR (resp. držitele cestovních, diplomatických a služebních pasů ČR nebo občanských průkazů ČR) je 90 dní během 180 denního období. Toto období se začíná počítat od prvního dne prvního vstupu do Albánie. Jednotlivé pobyty se následně sčítají.

Pro vstup do Albánie není předepsáno žádné povinné očkování, očkovací průkaz není vyžadován. Před dlouhodobým pobytem lze doporučit očkování proti hepatitidě A, event. B. V Albánii není zavedena povinnost registrace pobytu cizinců. Občané ČR nejsou povinni uhradit při vstupu do Albánie žádný vstupní poplatek.

Přímé letecké spojení mezi Prahou a Tiranou je nepravidelné, v létě 2019 provozovala sezónní lety společnost ČSA, v létě a na podzim 2020 společnost Wizzair. V létě 2021 by měly být přímé lety zajišťovány společností Smartwings. Cestovat s přestupem lze např. přes Vídeň (Austrian Airlines), Milán nebo Řím (Alitalia), Lublaň (Adria), Mnichov nebo Frankfurt (Lufthansa, Wizzair), Bělehrad (Air Serbia) či Istanbul (Turkish Airlines, Pegasus).

Při cestě motorovým vozidlem albánská pohraniční kontrola vyžaduje mezinárodně platné potvrzení o jeho pojištění (tzv. zelenou kartu), malý technický průkaz a mezinárodní řidičský průkaz. Při cestě služebním (resp. firemním) či zapůjčeným vozidlem je třeba při hraniční kontrole předložit plnou moc prokazující dispoziční právo k vozidlu. Plná moc by měla být notářsky ověřená, v angličtině, kromě údajů o vlastníkovi by měla obsahovat jméno a příjmení řidiče, číslo jeho cestovního dokladu a SPZ automobilu. Bez tohoto dokladu se řidiči vystavují riziku, že na území Albánie nebudou vpuštěni. Síť benzínových čerpadel je vyhovující podél hlavních silničních tahů. Je nutné počítat s občasnými výpadky dodávky elektrického proudu. Pitnou vodu doporučujeme kupovat; voda z vodovodu či studní je často nekvalitní a může být i zdravotně závadná.

Před turistickou či obchodní návštěvou Albánie doporučujeme seznámit se s teritoriemi prostřednictvím některého z průvodců.

V knihkupectvích v ČR lze běžně koupit kvalitní turistické průvodce, přičemž jedním z nejlépe hodnocených je Albánie/ Rough Guides (Gillian Gloyer), Nakladatelství JOTA, Albánie turistický průvodce, Nakladatelství Bradt, Česká republika či Lonely Planet. Základní informace o cestování do Albánie jsou dostupné na stránkách Ministerstva zahraničních věcí, v sekci "Cestujeme".

Ubytovací služby v Tiraně a hlavních letovišcích na pobřeží jsou na dobré i velmi dobré úrovni. Ve vnitrozemí jsou možnosti ubytování podstatně horší. Mobilní síť pokrývá města i většinu venkovských oblastí. V horských oblastech jsou místa bez pokrytí mobilním signálem. Z mezinárodního letiště v Tiraně trvá cesta do centra 30 minut a taxi stojí cca 20,- EUR.

Obyvatelé Albánie jsou obecně přátelští a ochotní pomoci. Cizí měny doporučujeme měnit na albánské leky výhradně v bankách či směnárnách, kterých je v městech dostatek. Používání platebních karet v hotelích, penzionech a větších obchodech je běžné, některé menší obchody, jako např. řeznictví, pekárny a obchody se zeleninou a ovocem, berou pouze hotovost. Města a hlavní trasy spojující zemi se Severní Makedonií, Kosovem, Černou Horou a Řeckem jsou bezpečné, a to i v noci. Nedoporučuje se však nocování na parkovištích. V případě cest do odlehklých

oblastí doporučujeme informovat o plánované trase a jejím časovém harmonogramu konzulární úsek Velvyslanectví ČR v Tiraně (kontakt viz 6.1 prostřednictvím e-mailu či internetové aplikace DROZD – Dobrovolná registrace občanů ČR v zahraničí) - <https://drozd.mzv.cz/>.

Zdravotní péče v Albánii je ve srovnání se zdravotní péčí v ČR na nízké úrovni. Na albánském zdravotnictví se negativně projevil odchod kvalifikovaného personálu do zahraničí v 90. letech. Pouze ve větších městech fungují zdravotní střediska, která však nejsou dostatečně vybavena lékařskou technikou a zdravotnickým materiálem. Ve větších městech (Tirana, Durrës, Vlora, Shkodra) vznikly soukromé polikliniky, které poskytují zdravotní péči, ale je třeba počítat s tím, že za provedené lékařské zákroky či operace je nutno platit v hotovosti. V Albánii (zejména ve větších městech) je dostatek lékáren vybavených dostatečným množstvím léků, za které je třeba platit v hotovosti. Na venkově a v horských oblastech často neexistuje vůbec žádná lékařská péče. Doporučujeme, aby cestovatelé měli s sebou všechny léky, které dlouhodobě užívají. Pojištění na cesty a pobyt v zahraničí, které se vztahuje na úhradu případných výdajů na poskytnutou lékařskou péči, by měl uzavřít před cestou každý, kdo do Albánie cestuje.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Občané Evropské Unie jsou osvobozeni od povinnosti získat pracovní povolení, nicméně musí získat od pracovního úřadu tzv. „Výjimku z pracovního povolení“, ke které je potřeba předložit obdobné formality, jako k pracovnímu povolení. Při práci delší jak 3 měsíce musí mít též povolení k pobytu. Žádost se podává na úřad práce regionálně příslušný sídlu firmy, případně na národní úřad práce. Přílohou žádosti jsou požadované údaje, např. fotokopie pasu spolu s fotokopií stránky, ve které je vyznačen den vstupu do Albánie, potvrzení o nejvyšším ukončeném vzdělání, dosavadní praxe, výpis z trestního rejstříku, předběžná pracovní dohoda mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, výpis z obchodního rejstříku zaměstnavatele, jeho identifikační kód (NIPT), předběžná žádost o registraci zaměstnance u daňového a sociálního úřadu atd. Bližší informace je možno získat na portále veřejných služeb ADISA, na internetových stránkách agentury AIDA - <https://www.aida.gov.al/sq/> (obdoba českého CzechInvestu), stránkách KPMG Albania nebo advokátní kanceláře Boga & Associates.

Příspěvek na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění je regulován zákonem č. 1114 ze dne 30. 7. 2008. Pro rok 2021 platí, že zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné a osoby platící dobrovolný příspěvek platí příspěvky ze mzdy, která dosahuje minimální výše 30 000 ALL hrubého platu, zatímco maximální výše mzdy pro výpočet příspěvku činí 132 312 ALL hrubého platu. Příspěvek na sociální zabezpečení činí 27,9 %, z toho je placeno: 16,7 % zaměstnavatelem (15,0 % sociální pojištění, 1,7 % zdravotní pojištění) a 11,2 % zaměstnancem (9,5 % sociální pojištění, 1,7 % zdravotní pojištění). Pro osoby samostatně výdělečně činné a osoby platící dobrovolný příspěvek na zdravotní pojištění je základem dvojnásobek minimální mzdy, tj. 60 000 ALL hrubého platu (platí tím za sebe 3,4 %).

5.9 Veletrhy a akce

Nejvýznamnějším veletrhem roku je **Tirana International Trade Fair**, který se pořádá každým rokem koncem listopadu. Aktuální informace jsou dostupné na webových stránkách organizátora veletrhu, kterým je KLIK EKSPÓ GROUP - <http://www.klikekspogroup.com/en/p/about-us>.

Úroveň veletrhů a výstav je v Albánii zatím nižší než v ČR či jiných zemích EU. Aktuální informace o všech dalších veletrzích (nejen v Albánii) jsou k vyhledání na webových stránkách <https://www.auma.de/en/exhibit/find-your-exhibitions>.

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví ČR v Tiraně

Rruga Skënderbej 10, Tirana Tel.: +355 4 2234 004, 2232 117, Fax: +355 4 2232 159 , E-mail:

tirana@embassy.mzv.cz , Web: www.mzv.cz/tirana

Obchodně-ekonomický úsek: Tel.: +355 4 2234 004, 2232 117, Fax: +355 4 2232 159 E-mail: Commerce_tirana@mzv.cz

PRiZM Law Firm (realizátor projektu PROPEA v Albánii)

adresa: Rr. „Andon zako Cajupi“, Nd.3, H.11, K.2, Zyra Nr.3, Tirane, kontaktní osoba: Ms. Enida Sena, advokát, tel: +355 68 22 07 449

email: enida.sena@prizm.al

Spojení z letiště do centra města:

Letiště Matky Terezy (známé i jako Rinas) leží necelých 20 km od Tirany; silnice je nová a kvalitní. Pro dopravu z letiště do Tirany doporučujeme taxi, lze využít i autobusového spojení do centra města (odjezd z letiště od 7 do 19h každou celou hodinu). Budova velvyslanectví se nachází v centru města v ulici Skënderbej, kde vedle ZÚ Tirana sídlí i další zastupitelské úřady (ulici místní obyvatelé a hlavně taxikáři znají jako „Ambasádní čtvrť“, albánsky: „Blloku Ambasadave“). Ulice Skënderbej je vedlejší ulicí vedoucí z třídy Kavajës na třídu Durrresi. Obě tyto třídy vedou z náměstí Skanderberg, které je centrem města.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Hygea Hospital Tirana, <http://www.hygeia.al/al/> tel.: + 355 42 390000, záchranná služba nemocnice tel.: +355 42 323000

American Hospital v Tiraně - <https://al.spitaliamerikan.com/> , tel: +355 42 35 75 35

integrováný systém: 112

rychlá lékařská pomoc: 127

dopravní policie: 126

policie - rychlý zásah: 129

hasiči: 128

Nelze zaručit, že na uvedených číslech hovor převezme osoba, která bude hovořit i jinak než albánsky.

Pokud bude nutná ambulance v oblasti hlavního města Tirany, lze se obrátit na Emergency Response Team (ERT), tel. číslo: +355 (0)

682112112; posádky hovoří anglicky a poskytnou první bezodkladnou pomoc, případně převezou pacienta do nemocnic.

Kontakty na právní kanceláře pro využití v případném sporu:

Kalo & Associates, Perparim Kalo – managing partner, Tirana office: Kavaja Avenue, G-KAM Business Centre, 4th Floor, Tirana – Albania,

Tel.: +355 42 233 532, Fax: +355 42 224 727, E-mail: info@kalo-attorneys.com , Web: www.kalo-attorneys.com,

Boga & Associates, Genc Boga – ředitel, Ibrahim Rugova street, Green Park, Tower I, P.O. Box 8264, Tirana, Albania, Tel.: +355 4 2251 050,

Fax +355 4 2251 055, E-mail: boga@bogalaw.com, Web: www.bogalaw.com,

LPA Law Firm Albania, Oltjam Hoxhilli – managing partner, Tirana office: Rruga E Bogdanave, EuroCol Building 5th Floor, Tirana – Albania,

Tel.: +355 4 48 05 499, Fax: +355 4 22 20 222, E-mail: info@lpalbania.com, Web: www.lpalbania.com.

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Vedení země:

Prezident - www.president.al
Parlament - www.parlament.al
Vláda - www.kryeministria.gov.al

Ministerstva a důležité státní hospodářské instituce:

Ministerstvo pro Evropu a zahraniční věci - www.punetejashtme.gov.al
Ministerstvo financí a hospodářství - www.financa.gov.al
Ministerstvo vnitra - www.mb.gov.al
Ministerstvo obrany - <https://www.mod.gov.al>
Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova - www.bujqesia.gov.al
Ministerstvo infrastruktury a energetiky - www.infrastruktura.gov.al
Ministerstvo školství, sportu a mládeže - www.arsimi.gov.al
Ministerstvo zdravotnictví a sociální ochrany - www.shendetesia.gov.al
Ministerstvo spravedlnosti - www.drejtesia.gov.al
Ministerstvo kultury - www.kultura.gov.al
Ministerstvo turistiky a životního prostředí - www.turizmi.gov.al

Albánská elektroenergetická společnost - www.kesh.al
Energetický regulační úřad - www.ere.gov.al
Generální ředitelství cel - www.dogana.gov.al
Vládní investiční a rozvojová agentura - www.aida.gov.al
Statistický úřad - www.instat.gov.al
Albánská národní banka - www.bankofalbania.org
Agentura pro veřejné zakázky - www.app.gov.al
Národní podnikatelské centrum - www.qkb.gov.al

Významné podnikatelské svazy:

Asociace zahraničních investorů - www.fiaalbania.al
Obchodní a průmyslová komora Tirany - www.cci.al
Svaz obchodních a průmyslových komor Albánie - www.uccial.al
Podnikatelský svaz Albánie - www.biznesalbania.org.al
Konfederace albánského průmyslu - www.konfindustria.al
Rada albánského zemědělského obchodu - www.kashalbania.org/en

Úřady a mise mezinárodních organizací v Albánii:

Mezinárodní měnový fond - www.imf.org/external/country/ALB/
Delegace Evropské unie v Tiraně - www.eeas.europa.eu/delegations/albania_en
Rozvojový program OSN v Albánii - www.al.undp.org
Světová banka - www.worldbank.org/en/country/albania
Evropská banka pro obnovu a rozvoj - www.ebrd.com/albania
Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě - www.osce.org/albania
Americká agentura pro mezinárodní pomoc - www.usaid.gov/albania
Rada Evropy v Albánii - www.coe.int/en/web/tirana/home